השותפין פרק ראשון בבא בתרא

טו.

חזקיה וסיעתו. בני דורו שהתריכו ימים אחריו: **כתבו ישעיה.** שהרגו מנשה[ז] ולא כתב ספרו שלא היו הנביאים כותבים ספריהם אלא לפני מותן: **משלי קהלת.** דכתיב בספר משלי (כה) אשר העתיקו אנשי חזקיה וגו' ועל שחזקיה גרם להן לעסוק בתורה כדאמרינן בחלק (סנהדרין דף לד:) נעץ חרב על פתח בית המדרש כו' נקרא הדבר על שמו: **אנשי כנסת הגדולה.** חגי זכריה ומלאכי זרובבל ומרדכי ואסתר: **כתבו יחזקאל.** שנתגלה גגולה ואיני יודע למה לא כתבו יחזקאל בעצמו אם לא מפני שלא נתנה נבואה ליכתב בחוצה לארץ וכתבום אלו לאחר שבאו לארץ וכן ספר דניאל שהיה בגולה וכן מגילת אסתר ושניה עשר מתוך שהיו נבואותיהם קטנות לא כתבום הנביאים עצמם אים אים ספרו ובאו חגי זכריה ומלאכי ולאו שרוח הקדש מסתלקת שהיו הם נביאים אחרונים ועמדו וכתבו נבואותיהם ולרפו נבואות קטנות עמם ועשאום ספר גדול שלא יאבדו מחמת קטנם: **עד לו.** עד שייחס עצמו: **מסייע לי' כו' עד שייחס עצמו.** שכתב דברי הימים עד שייחס בו את עצמו: **ומאן אמקיה.** מי קיימו: **אניא כמאן דאמר.** כל[ו] הך דקתני לעיל [יד:] יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה אתיא כי האי תנא דלקמיה דאמר ממי יהושע כתבן: **דתניא.** פלוגתא דתנאי בהאי יומא שם משה כו': **כמו שנאמר להלן כו'.** אלולה מילתא קאי דקאמר הקב"ה לומר ומשה כותב כמה שמלינו שהנביאים כותבים מפי רנס: **יחיד קורא אותן.** לגומר אין מפסיקין בהן: **ליתא ר"י היא.** דאמר לא כתבם משה לפיכך נשתנו משאר התורה ודלא כר"ש: **הואיל ואישתנו.** לכתוב בדמע אישתנו: **ואימא יעקב כו'** לא גרסינן לה: ל"ל (ב) גרסינן [למתניתא] דלעיל [יד:] במתניתא דעשרה זקנים דקא חשיב אחריהם ואיתן האזרחי ולא קא חשיב אחריהם אלא דקסבר משלשה בני קרח הוא: **והא אמר רב כו'.** גבי ויחכם מכל האדם מאיתן האזרחי וגו' (מלכים ה יא) אימאר וכן הן הימין זה משה אהימין דההוא קרא אימאר דכתיב ביה והימן וכלכל וגו' [דה"א ב ו]: **מרי דימן הוו.** משכיל להימן האזרחי [מהלים פח] הימן אחרינא הוה: **שמנויו כעין.** חיוב שהאריך ימים רבים: **משל היה.** ללמוד ממנו תשובות למקטרגים[ח] על מדת הדין ושאין אדם נתפס על לעברו: **אים היה.** אלמא הוה: **אלא מעתה ולרש אין לו וכו'.** וסיעיה דקרא ותהי לו[ט] לבת: **מי הוה.** משום דכתיב ותהי: אימא

ועל ידי שלשה בני קרח ירמיה כתב ספרו וספר מלכים וקינות חזקיה וסיעתו כתבו (ימש"ק סימן) ישעיה משלי שיר השירים וקהלת אנשי כנסת הגדולה כתבו (קנד"ג סימן) יחזקאל ושנים עשר דניאל ומגילת אסתר עזרא כתב ספרו ויחס של דברי הימים עד לו מסייעא ליה לרב דאמר רב יהודה אמר רב לא עלה עזרא מבבל עד שיחס עצמו ועלה ומאן אסקיה נחמיה בן חכליה אמר מר יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה תניא כמאן דאמר שמונה פסוקים שבתורה יהושע כתבן [6]דתני' [1]וימת שם משה עבד ה' אפשר משה [2](מת) וכתב וימת שם משה אלא עד כאן כתב משה [3]מכאן ואילך כתב יהושע דברי ר"י ואמרי לה ר' נחמיה אמר לו ר"ש אפשר ס"ת חסר אות אחת וכתיב [2]לקוח את ספר התורה הזה אלא עד כאן הקב"ה אומר [4] ומשה אומר וכותב מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע כמו שנאמר להלן [3]ויאמר להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כותב על הספר בדיו כמאן אזלא הא דא"ר יהושע בר אבא אמר רב גידל אמר רב [8]שמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן לימא [5](ר"י היא) ודלא כר"ש אפילו תימא ר"ש הואיל ואשתנו אשתנו: יהושע כתב ספרו והכתיב [4]וימת יהושע בן נון עבד ה' דאסקיה אלעזר והכתיב [5]ואלעזר בן אהרן מת דאסקיה פנחס שמואל כתב ספרו והכתיב [6]ושמואל מת דאסקיה גד החוזה ונתן הנביא דוד כתב ספר תהלים על ידי עשרה זקנים וליחשוב נמי איתן האזרחי אמר רב איתן האזרחי זה הוא אברהם כתיב הכא [7]איתן האזרחי וכתיב התם [8]מי העיר ממזרח צדק [וגו'] [7]וקא חשיב משה וקא חשיב הימן והאמר רב הימן זה משה כתיב הכא הימן וכתיב התם [9]בכל ביתי נאמן הוא תרי הימן הוו משה כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב מסייעא ליה לר' לוי בר לחמא דא"ר לוי בר לחמא [10]איוב בימי משה היה כתיב הכא [10]מי יתן אפוא ויכתבון מלי וכתיב התם [11]ובמה יודע אפוא ואימא בימי יצחק דכתיב [12]מי אפוא הוא הצד ציד ואימא בימי יעקב דכתיב [13]אם כן אפוא זאת עשו ואימא בימי יוסף דכתיב [14]איפה הם רועים לא ס"ד דכתיב מי יתן בספר ויוחקו ומשה הוא דאיקרי מחוקק דכתיב [15]ויראו ראשית לו

ועל ידי שלמה בני קרח. לפי הספרים דגרסי שלמה ל"ל דאסקף היה משלשה בני קרח והוא אתיאסף ולספרים דל"ג שלמה לא הוי אסף אתיאסף אלא אסף היה מן הלוים המשוררים וא"ת ולהנהו דלא גרסי ליה אמאי לא תשיב ליה הא כתיב (תהלים עב) לשלמה אלהים משפטיך וגו' וי"ל דדוד אמרו והתפלל על שלמה תדע דכתיב בסוף המזמור כלו תפלות דוד וא"ת לספרים דגרסי שלמה הכתיב כלו תפלות דוד וי"ל לפי שמיימו דוד והא דכתיב נמי שיר המעלות לשלמה דוד כמו כן אמרו דכל חמש עשרה מעלות דוד אמרן ויש ספרים דקא חשיב אחריהם ואיתן האזרחי וגרים לקמן דקא חשיב אחריהם וקא חשיב איתן והאמר רב איתן האזרחי הוא אחריהם ומשני איתן האזרחי דקא חשיב הכא יעקב וקשה להאי גירסא דמנא לן דדוד כתב ספריו על ידי אחריהם כיון דאיתן האזרחי לאו היינו אחריהם: **ירמיה כתב ספרו וספר מלכים.** והא דלא כתב ישעיה דהיה קודם ירמיה ספר מלכים לפי שנהרג ולא היה בסוף מלכים ממנשה ואילך (לפי שנהרג) ואפילו ספרו לא כתב: **חזקיה וסיעתו כתבו ישעיה.** לפי שחזקיה גרם להם לעסוק בתורה נקרא הדבר על שמו אכל הוא לא כתבו שהרי מת קודם ליסעיה דמנשה [1]כן בתו הרג ליסעיה[2]: **עד לו.** פירש ר"ת עד פסוק ולו אמיס בני יהושפט (דה"ב כא) ומסייע לרב שייחס עצמו ועלה שייחוס עצמו כתב לפני זה הפסוק וקשה לפירושו דהל"ל עד ולו בוי"ו: **פ"ה דיחזקאל לא כתב ספרו לפי שהיה בחוצה לארץ.** וקשה [3]דהא ירמיה נמי בחוצה לארץ. היה שהלך למצרים ומתנבא שם כמה נבואות ולא מצינו שחזר ויחזר לארץ ישראל:

שמונה פסוקים שבתורה. ה"ר משולם היה מלריך מכאן לקרות לאחד אותן ח' פסוקים שלא יקרא עמו שניה לבוד ואין נראה לר"ת דהא כל התורה כולה נמי אחד קורא כדתנן במגילה (דף כא:) קראוה שנים יצאו ואחד נגמר' תנא מה שאין כן בתורה ואומר ר"ת [4]דיחיד קורא אלא הפסקה שלא יקראו שנים זה ד' פסוקים וזה ד' ומה שנוהגים עתה לקרוא שנים [בכל התורה] אומר ר"ת כדי שלא יתביש מי שאינו יודע לקרות בעצמו כענין שמצינו במסכת ביכורים (פ"ג מ"ז) דתנן כל מי שיודע לקרות קורא בעצמו ושאינו יודע לקרות מקרין לפניו ממנעו מלהביא ביכורים התקינו שיהיו מקרין את מי שיודע לקרות ואת מי שאינו יודע לקרות והא דאמר בירושלמי במגילה רבי שמואל בר רב ילתק על לבי כנישתא וחזו חזנא דקאים וקורא ולא קאי בר אינש תמהיו א"ל אסור כשם שנתנה תורה על ידי סרסור כך אנו לריכין לנהוג בה על ידי סרסור אע"ג דמשמע שחזן עומד אצל הקורא לא שיקרא עמו אלא יעמוד ויקרא אותם שיש להם לקרות כדי שתנתן תורה על ידי סרסור ועוד אומר ר"י דיכול להיות שקלת מסייע לו בנחת והא דמשמע במגילה שלא יקראו שנים היינו שיהיה שון בקול רם:

איוב לא היה ולא נברא. אמי לא סבר כרבי לקים לקים דאמר בב"ר[ט] איוב לא היה שבאו עליו יסורין ולא אמר הכתוב שבאו עליו להודיענו כמו של איוב שאילו באו עליו היה יכול לעמוד בהן אמי אמורא דאיוב היה בעולם א"כ מאי קאמר שמו ושם עיריו. למה טובא איצטריך לאשמועינן מי הוא אותו צדיק שהיה יכול לעמוד באותן יסורין:

בלעם

מסורת הש"ס

ז) מנחות ל., ב) [שם איתא], ד) [ס"ת חי'], ג) [שם איתא], ד) [ס"ת ואימא יעקב דכתיב ביה ויזרח לו השמש ההוא מיבעי ליה שמש שבאה בעבורו זרחה בעבורו קא מי'], ה) [לעיל יד:], ו) [יומות מט:], ז) [ולמה, רש"ש], ח) בש"ל: למקטרגים, ט) בנה, י) [ל"ל בני יכ"ל בש"ן], כ) [כדאיתא יומות מט:], ל) [וכן איתא בדרש דהכא יומות], מ) בל בתגילה כא: ד"ה תנא מתנו דכר זה בשם רש"ן], מ) [שוף ב' ירלם].

גליון הש"ם

גמרא מבאן ואילך בתב יהושע. עי' (מגילה) [מוסת] דף יא ע"ב: תוס' ד"ה ע"ה בר' הוא ר"בה. עיין בתפיסות נוקע ביהודה מ"ת מאר"ת סימן קו:

הגהות הב"ח

(א) נמ' עד כאן הקב"ה אומר ומשה כותב כו' כל"ל ויחיכת לומר נמתק: (ב) ר"ש"ר ד"ה ל"ת הבי גרסינן למתניתא וכו' בני קדם הוא. ונרסינן כאן קא חשיב אברהם ויקא חשיב איתן והאמר רב כו' ומשני איתן האזרחי דקא חשיב הכא יעקב דכתיב ביה ויזרח לו השמש הס"ד:

מוסף רש"י

אפשר ס"ת חסר אות אחת. ומשה קולם לו ס"ת דכתיב לקוח את הספר התורה הזה (מגילות ד.). הקב"ה אומר ומשה אומר וכותב. ומשה אומר אחריו מלי שלא ישמט וכותב (שם). ומשה כותב בדמע. ולא היה אומר אחריו מגיב לפרו שם. כמו שנאמר כו' מפיו יקרא אלי כו'. שלא היה אומר אחריו מגיב דקיות הוי (שם). שמונה פסוקים שבתורה. מרמת סס מסה. יחיד קורא אותן. אדם אחד קוראן ואין מפסיק ביניהם כדי לעמוד אחר ולקרות (שם). שלא להפסיק בפרשיות של יפוד פולס (מחזור ויסרי מ"ר הוה). הואיל ואשתנו. לעמתו בדמע. אשתנו. מאחר שסוקי דס"ת (שם).

רבינו גרשום

ליום השבת שנאמר בשביל אדם הראשון ועל ידי [ר"ן] וקנים הני דקא חשיב ה) לבר מאדם הראשון הוו ר' והני ר' כולהו קבוע בו מזמוריהן) ופיעתו. תלמידיו. וייחוס דברי הימים עד לו. כלומר הוא חשב היחס בדברי הימים מאדם הראשון עד עצמו: הואיל ואשתני. משאר תורה שהללו כו' משה בדמע: אשתני. נכי משאר תורה דיחיד יקרא אותו ולא שנים. ולמאן דאמר יהושע כתבו להכי יחיד קורא אותו והיינו דלא כר' שמעון דאיהו אמר דמשה כתבו: תרי הימן הוו. בן בנו של שמואל: (עד שעשאה כסולת נקיה). רבא אתי לפיעני לפאן דאמר איוב בימי משה הוה. שרומה לעץ נקי מחטא: אלא משל היה. כמו שאמר שלמה יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים ולא שממש היה: שיצאו. מכלל דבימי משה הוה ולא מעולי גולה: לעולם מעולי גולה

ה) נראה דרבינו גרשם נם ומ"ש שלמה ומו שהיכא נתים' ולפיכך הוצרך לומר דקתניא ר' לבד מאדם הראשון:

עין משפט
נר מצוה

קלא א מי' פ"ג מהל' תפלה הלכה י ועיין בהגהות סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' תמח סעיף ז (וכתב אלפס פרק ד' דמגילה דף רע):

תורה אור השלם

1 וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד יְ בְּאֶרֶץ מוֹאָב עַל פִּי יְ׃
דברים לד ה
2 לָקֹחַ אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשַׂמְתֶּם אֹתוֹ מִצַּד אֲרוֹן בְּרִית יְ אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵדֶ׃
דברים לא כו
3 וַיֹּאמֶר לָהֶם בָּרוּךְ מִפִּי יִקְרָא אֵלַי אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָנִי כֹתֵב עַל הַסֵּפֶר בְּדִיו׃ יַעֲלוּהוּ לוֹ יח
4 וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן עֶבֶד יְ בֶּן מְאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים׃ יהושע כד כט
5 וְאֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן מֵת וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּגִבְעַת פִּינְחָס בְּנוֹ אֲשֶׁר נִתַּן לוֹ בְּהַר אֶפְרָיִם׃ יהושע כד לג
6 וּשְׁמוּאֵל מֵת וַיִּסְפְּדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרוּהוּ בָּרָמָה וּבְעִירוֹ וְשָׁאוּל הֵסִיר הָאֹבוֹת וְאֵת הַיִּדְּעֹנִים מִן הָאָרֶץ׃ שמואל א כח ג
7 מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי׃
תהלים פט א
8 מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים יַרְדֶּ יִתֵּן כֶּעָפָר חַרְבּוֹ כְּקַשׁ נִדָּף קַשְׁתּוֹ׃
ישעיהו מא ב
9 לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא׃
במדבר יב ז
10 מִי יִתֵּן אֹפִי וְיִכָּתְבוּן מִלָּי מִי יִתֵּן בַּסֵּפֶר וְיֻחָקוּ׃
איוב יט כג
11 וּבַמָּה יֹדַע אִפוֹא כִּי מְצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמְּךָ הֲלוֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ מִכָּל הָעָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ שמות לג טז
12 וְיִדְרַךְ יִצְחָק חֲרֵדָה גְדֹלָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי אֹפוֹא הוּא הַצָּד צַיִד וַיָּבֵא לִי וֵאֹכַל מִכֹּל בְּטֶרֶם תָּבוֹא וַאֲבָרְכֵהוּ גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה׃
בראשית כז לג
13 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל אֶל בִּנְיָמִין אַם כֵּן אֲפוֹא זֹאת עֲשוּ קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ בִּכְלֵיכֶם וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה מְעַט צְרִי וּמְעַט דְּבַשׁ נְכֹאת וָלֹט בָּטְנִים וְשָׁקֵדִים׃ בראשית מג יא
14 וְאֹמַר אֵת אֲחִי אֲבִי מְבַקֵּשׁ הַגִּידָה נָא לִי אֵיפֹה הֵם רֹעִים׃ בראשית לז טז
15 וְרֹאֶה רִאשׁוֹת לוֹ כִּי שָׁם חֹלֶקֶת מְחֹקֵק סָפוּן וְאִתָּהּ רֵאשִׁי עֵם צִדְקַת יְ עֲשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל׃
דברים לג כא
16 אִישׁ הָיָה בְּאֶרֶץ עוּץ אִיּוֹב שְׁמוֹ וְהָיָה הָאִישׁ הַהוּא תָּם וְיָשָׁר וִירֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע׃
איוב א א
17 וּמֵה הָאָרֶץ הַשְּׁמֵנָה הוּא אִם רָזָה הִיא בָהּ עֵץ אִם אֵין וְהִתְחַזַּקְתֶּם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרִי הָאָרֶץ וְהַיָּמִים יְמֵי בְכוֹרִי עֲנָבִים׃
במדבר יג כ
18 וּלְרָשׁ אֵין כֹּל כִּי אִם בַּבֹּשֶׁת אוֹתָהּ קֹטֶנָּה אֲשֶׁר קָנָה וְיַחֵיהָ וְהִגְדִּיל עִמּוֹ רְעַם בָּנָיו יַחְדָּו מִפְּתֹחַ תֹּאבֵל וּמִסְּכוֹ תִּשְׁתֶּה וּבְחִיקוֹ תִּשְׁכָּב וּתְהִי לוֹ כְּבֹדָה׃
שמואל ב יב ג

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com